

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет філології

Кафедра журналістики

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕДІАКРИТИКА

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма

Середня освіта (українська мова і література); Середня освіта (польська мова та література); Польська мова і література та англійська мова; Українська мова і література; Чеська мова і література

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 6 від “18” грудня 2024 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Медіакритика
Викладач (і)	Шлемкевич Тетяна Вікторівна
Контактний телефон викладача	0971056942
Е-mail викладача	tetiana.shlemkevych@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/course/subscription/through/url/db0ec68a00dd93183704
Консультації	Пт.15:00-16:00

0. Анотація до навчальної дисципліни

Курс «Медіакритика» створений з метою розвитку критичного мислення та аналітичних навичок у відношенні до сучасних медіа-середовищ. Програма охоплює різні аспекти медійної сфери, включаючи журналістику, технології, психологію сприйняття інформації, медіакультуру та суспільні взаємодії.

Предметом вивчення курсу є масмедійний простір та його продукція з точки зору критичного аналізу структури, змісту та впливу на аудиторію.

Курс сприяє формуванню критично мислячих та медіаграмотних громадян, здатних адекватно оцінювати інформаційне середовище, в якому вони функціонують, та свідомо взаємодіяти з медіа.

0. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою курсу «Медіакритика» є формування критичного підходу до сприйняття інформації, розвиток умінь аналізу та оцінки медійних продуктів, а також формування свідомого споживання медіа.

Цілі:

- Ознайомити студентів з основами медіакритики як наукової дисципліни;
- Розвинути критичне мислення щодо медійного контенту;
- Навчити методам аналізу та оцінки медійних текстів;
- Підвищити обізнаність щодо ролі медіа в суспільстві та впливу медіа на суспільні процеси;
- Сформуванню навички створення критичних оглядів та рецензій на медіа-продукти.

0. Програмні компетентності та результати навчання

Компетентності

ЗК02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК03. Здатність бути критичним і самокритичним;

ЗК09. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

СК 01. Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності;

СК 07. Здатність застосовувати міжнародні журналістські стандарти, принципи журналістської етики, національні етичні норми, етикетні правила на різних етапах професійної діяльності.

Програмні результати навчання

ПР 03. Оцінювати свій чи чужий інформаційний продукт, інформаційну акцію, що організована й проведена самостійно або разом з колегами.

ПР 09. Оцінювати діяльність колег як носіїв прав і обов'язків членів суспільства, представників громадянського суспільства.

ПР 10. Оцінювати діяльність колег з точки зору зберігання та примноження суспільних і культурних цінностей і досягнень.

ПР 19. застосовувати міжнародні журналістські стандарти, принципи журналістської етики, національні етичні норми, етикетні правила на різних етапах професійної діяльності.

0. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
4,6	014 Середня освіта; 035 Філологія	2,3	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб
Тема 1. Суспільне значення медіакричної діяльності. Форми і жанри медіакритики.	2	2	10
Тема 2. Аудиторія і медіа: взаємодія глядача і медіаконтенту.	2	2	10
Тема 3. Критика реклами, кіно і ТБ.	2	4	10
Тема 4. Етика медіакритики: від цензури до свободи слова". Баланс між критикою медіа і свободою слова в Україні .	2	4	10
Тема 5. Медіакритика в умовах цифровізації: нові виклики та можливості (соцмережі, блоги, стрімінгові сервіси).	2	4	10
Тема 6. Міжнародні тенденції у сфері медіа: роль незалежної медіакритики у формуванні глобальної інформаційної культури.	2	2	10
ЗАГ.:	12	18	60

0. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Поточне опитування, тестування та самостійна робота – 20 балів;</p> <p>Презентація про діяльність спеціалізованих медіакричних видань -10 балів ;</p> <p>Контрольна робота – 5 балів;</p> <p>Проектування та реалізація фейкового медіа-контенту (навчальний експеримент) - 10 балів;</p> <p>Написання рецензії на фільм чи серіал -5 балів;</p> <p>Складання медіа-портрета відомої особистості - 10 балів;</p> <p>Підсумкова письмова робота (залік) – 40 балів.</p>
---	---

<p>Вимоги до письмових робіт</p>	<p>Письмовий контроль у вигляді контрольної роботи, виконання індивідуальних завдань, реферату, тестування. Виконання письмової роботи передбачає: повторення здобувачами лекційного матеріалу та отриманих знань при підготовці та проведенні семінарських занять, самостійного опрацювання рекомендованої літератури з питань, що виносяться на модульний контроль; написання письмової контрольної роботи є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки. У випадку, якщо студент не написав контрольну роботу, він вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачаються з даної дисципліни.</p>
<p>Практичні заняття</p>	<p>Відвідування та активна участь студентів у роботі практичних занять також є обов'язковою умовою успішного складання курсу. Пропонуються наступні форми роботи на заняттях: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії. На практичних заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у виступах, активність при обговоренні питань, відповіді на питання експрес-контролю тощо. Робота на практичному занятті оцінюється за 5-бальною шкалою в залежності від повноти відповіді студента.</p> <p>Завдання :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аналіз новинного сюжету. 2. Порівняльний аналіз медіа. 3. Написання рецензії на фільм чи серіал. 4. Критичний аналіз статті. 5. Складання медіа-портрета відомої особистості . 6. Написання медіакритичного матеріалу .
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Для отримання допуску до підсумкового контролю студенту необхідно отримати мінімум 25 балів за семінарські заняття чи завдання самостійної роботи.</p>
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Форма контролю (залік) Форма здачі (комбінована).</p>

0. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність: Політика курсу базується на гуманістичній освітній парадигмі, суть якої полягає у повазі до особистості студента, у праві й можливості майбутнього фахівця самостійно обирати спосіб засвоєння навчального матеріалу, використовувати нові методи, прийоми і засоби педагогічної діяльності; на навчанні у співробітництві, тобто спільній із викладачем діяльності; на плюралізмі як важливій основі розвитку інтелектуальних здібностей студентів, розвитку їхнього критичного мислення. Будь-які форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Списування під час контрольних модульних робіт та екзамену заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Відвідування занять :

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Дозволяється вільне відвідування лекцій. Пропуски практичних занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку на консультаціях.

Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентується «Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №309 від 19.05.2023 р.).

Покликання: <http://surl.li/kedzc>

Для отримання допуску до підсумкового контролю студентів необхідно отримати мінімум 25 балів за семінарські заняття чи завдання самостійної роботи.

Неформальна освіта: Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.)

Покликання : <http://surl.li/dzryl>

Для слухачів даного курсу запропоновано наступні онлайн-курси:

“Новинна грамотність “: <https://video.detector.media/special-projects/novynna-gramotnist-i22>

“Хейт під час пандемії” : <https://video.detector.media/special-projects/novynna-gramotnist-i22>

“Журналістика і соцмережі”: <https://litosvita.com/journalism/>

0. Рекомендована література

Література:

1. Потятиник Б. Медіакритика в системі журналістської освіти України. Вісник Львівського університету. Серія: Журналістика. Львів, 2017. Вип. 42. С. 54-61.
2. Чернявська Л. В. Форми медіа-критики у світовому контексті й перспективи її розвитку в Україні. Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації. 2017. № 4. С. 201-206.
3. Квіт С. Масові комунікації : підручник. – К. : ВД «Києво-Могилянська академія», 2008. 208 с.
4. Теорія і методика журналістської творчості : підручник / В. Й. Здоровега. Львів, 2000. 180 с.
5. Карпенко В.О. Журналістика: основи професійної комунікації : навч. посіб. для студ. ВНЗ, що навчаються за спец. "Журналістика". К. : Нора-прінт, 2002. 348 с.
6. Михайлин І.Л. Журналістика як всесвіт : вибрані медіадослідження. Х. : Прапор, 2008. 512 с.
7. Потятиник Б.В. Медіа: ключі до розуміння. Серія: Медіакритика. Львів, 2004. 312 с.
8. Сулім А. А. Медіакритика в Україні: функції, тематика, проблематика : дис. на здобуття наукового ступеня канд. філол. наук із соц. ком. Дніпропетровськ, 2015. 242 с.
9. Українське законодавство: засоби масової інформації науково-популярне видання. К. : Підгот. прогн. правового захисту та освіти ЗМІ IREX У-Медіа, 2004. 368 с.
10. Потятиник Б. Медіакритика в системі журналістської освіти України: Львів - Київ - транзит. Вісник Львівського університету. Серія: Журналістика : зб. наук. пр. Львів, 2017. Вип. 42. С. 54-61.

11. Почепцов Г.Г. Від покемонів до гібридних війн: нові комунікативні технології XXI століття. - К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2017. – 260 с.

Допоміжна :

1. Кібл Р. Журналістська етика. К. : Київська типографія, 2007. 188 с.
2. Приступенко Т.О. Теорія журналістики. Етичні та правові засади діяльності засобів масової інформації : навч. посіб. К. : Ін-т журналістики, 2004. 375 с.
3. Різун В.В. Маси : тексти лекцій. К., 2003. 118 с.
4. Словник журналіста : терміни, мас-медіа, постаті. Ужгород : Закарпаття, 2007. 224 с.
5. Матеріали досліджень про вплив цифрових технологій на культуру медіаспоживання та розвиток нових медіаплатформ EIR MSU :
https://repository.mu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/4053/1/media_2023_1_146.pdf
6. Довженко О. Для чого потрібна медіакритика? URL:
<https://www.mediakrytyka.info/za-scho-krytykuyut-media/dlya-choho-potribna-mediakrytyka.html>

Інформаційні ресурси:

1. <http://detector.media/>
2. <https://imi.org.ua/>
3. <http://medialab.online/>
4. <http://www.mediakrytyka.info/>
5. <http://osvita.mediasapiens.ua/>
6. <http://www.stopfake.org/>
7. <http://www.press.pl/>
8. <https://www.wirtualnemediia.pl/>
9. <https://www.theguardian.com/>
10. <https://thefix.media/>
11. <https://theukrainians.org/media/>
12. Спростування фейків <http://ua.telekritika.ua/> (закрилось, архів)
<http://mediananny.com/> (закрилось, архів)
13. <https://ua.ejo-online.eu> - Європейська обсерваторія журналістики (архів)

Онлайн матеріали:

14. <https://cs.detector.media/community/texts/185405/2023-05-05-naybilshym-obmezhenyama-svobody-slova-pid-chas-viyny-zhurnalisty-nazvaly-samotsenzuru-doslidzhennya-tsentr-u-prav-lyudyny-zmina/>
15. <https://cedem.org.ua/news/samoregulyuvannya-v-ukrayini/>
16. <https://zmina.ua/wp-content/uploads/sites/2/2024/04/samoregulyaciya-ukrayinskyh-media-pid-chas-diyi-voyennogo-stanu-web.pdf>
17. <https://detector.media/community/article/232483/2024-09-23-media-i-ie-ti-khto-maie-vzvyaty-na-sebe-vidpovidalnist-za-maybutnie-krainy-dyskusiya-na-national-media-talk/>
18. <https://detector.media/infospace/article/232461/2024-09-22-obmezhenyama-v-roboti-media-pid-chas-viyny-nemynuchi-ale-vlada-ne-maie-nymy-zlovzhyvat/>

Викладач Тетяна ШЛЕМЖЕВИЧ